

Духовні аспекти економічної освіти в умовах економіки знань

М.С.НАУМОВ

Харківська національна академія міського господарства

На сучасному етапі розвитку людства, визначальною рисою якого є глобалізація, відбулася фундаментальна зміна в природі людських відносин – предметом праці стала людська свідомість. Саме перетворення індивідуальної та колективної свідомості стало найбільш прибутковим бізнесом. На межі століть розвиток технологій почав випереджати усвідомлення людством цього процесу та його наслідків. Як наслідок, суспільство почало пристосовуватись до таких змін, ускладнюючи та прискорюючи процеси свідомості. Ця трансформація отримала назву ментальної еволюції, головна задача якої полягає в перетворенні людини в бездумного споживача (впливаючи на його свідомість та підсвідомість шляхом маніпулятивних інформаційних high-tech метатехнологій), а соціальним наслідком є зростання відчуженості людини, занепад культури тощо [1, с.31].

Матеріальними засобами управління свідомістю є мережеві структури та технології, що використовуються людиною у повсякденному житті: саме вони формують спосіб мислення людини, здійснюючи за допомогою розповсюдження інформації обробку людської свідомості. Зазначені «інструменти» (зокрема, Інтернет, засоби масової інформації та ін.) дозволяють формувати однобічне, залежне мислення людини. Суперечність між технічними можливостями створення штучного світу і постійною духовною деградацією людини, що максимально загострилась у сучасному світі, може бути розв'язана лише на основі цілісного, єдиного знання про цілісну людину – «людинорозмірної науки». У зв'язку з цим, важливе завдання покладається на економічну науку, яка за нинішніх умов має досліджувати не тільки матеріально-речовий бік господарства, а й цінності, що знаходяться у духовній сфері. У свою чергу, такі дослідження «неможливі без залучення знань із інших спеціалізованих наук, тобто методологічною основою економічних досліджень має стати цільне знання про людину, на основі якого слід розробляти стратегію розвитку людського суспільства, суспільного виробництва, що базується на економіці знань» [1, с.43].

У період формування суспільства знань стрімко зростає значення університетів як центрів розробки й отримання цілісного універсального фундаментального знання та господарського світогляду. Актуалізація знання відбувається одночасно зі становленням постнекласичної науки, яка предметом дослідження має не матеріальний бік людської

діяльності, а саму людину, точніше – її духовну природу. У зв'язку з цим має змінюватись зміст освіти. Виділяють три основні напрями такого процесу: гуманізація (у тому числі поєднання професіонального навчання з естетичним та етичним), оновлення змісту застарілої навчальної літератури (що відображала світогляд індустріального суспільства), а також політехнізація (з метою швидкого реагування на оновлення техніки та технологічних укладів) [1, с.47]. При цьому необхідно протистояти зниженню значимості системної фундаментальності та введенню екзотики в навчальний процес, оскільки у такому разі знання перетворюється на продукт, що швидко засвоюється і так само швидко зникає.

Специфічними проблемами пострадянських країн є «спрощення змістового компоненту освіти, скорочення аудиторних занять, широко розвинена система хабарництва і корупції у вишах», що призводить до надання неповноцінної освіти, а також стійка система нравів, що орієнтує студентів на відлинювання від знань» [1, с.52-54]. Наслідком зазначених явищ може бути безповоротня деградація вищої освіти, що унеможливило б нормальний розвиток у майбутньому як окремої країни, так і людства взагалі.

1.Задорожная О.Г. Человек в экономике знаний. – Полтава: Скайтек, 2008. – 65 с.